

RÖVIDFILMEK A MÉRLEGEN

— BESZÁMOLÓ AZ OBERHAUSENI FESZTIVÁLÉRŐL —

Nem annyira az egyes filmekről, mint inkább magáról a kisfilm-műfajról volna mit beszélni az idei oberhauseni tapasztalatok nyomán. Ha néhány hónapja Bergamóban kevésbé értettük a nyugati kisfilmeket S. O. S. hangjait — most jobban értjük. Ha mostani filmjeiket egybevetjük a két év előttivel — a tavalyi oberhauseni fesztiválon a szocialista országok sajnos nem voltak jelen —, vagy akár a tavalyival, hiszen az egy éve díjazott filmeket ezúttal végignéztük: a visszaesés szembeötlő.

A nyugati országok rövidfilmjeinek általános színvonala nagyon alacsony. Ha két éve úgy éreztük, hogy szemben a játékfilm világszerte ismert művészi problémáival, megrekedtségével, ebben a ragyogó lehetőségeket rejtő kamaraműfajban Nyugaton is gondolatgazdag, újszerű alkotások törnek felszínre — nos, a forrás (s nem egyszerűen a pénzforrás) egyelőre el-

apadt. Vajha e jelenség átmeneti lenne, mert a nivócsökkenés zuhánásszerű. A műfajban, (s a filmművészetben általában is) hagyományosan igényes, érdekes franciák például feltűnően fényes külsőségek között feltűnően lapos, nehézkes, érdektelen, a kimagasló francia hagyományokat, szinte sermmiben nem folytató, gondolatsegény, sőt, még ötletben is szegény műsorral jelentkeztek. A szívélyes fogadtatás, a vadonatúj és nagyon szép Stadthalle zsúfolt nagytermében fokozatosan közönynek, unalomnak, majd magyarárn szólva, zajos, állandósult füttykoncertnek adta át a helyét.

Ennek a nagy munkásvárosnak a közönsége egyébként kitűnő, tárgyilagos, művelt ítélettel rendelkezik — nemigen lehet becsapni. A sajnos zömmel ugyancsak nagyon rossz német filmeket is kifütyülték, s a rossz filmeket általában, tekintet nélkül »családfájukra«. Ugyanakkor a megnyerő alkotásokért lel-

Witold Lesiewicz:
»Az utolsó csata« (levegő)

Dusan Vukotic: »Játék« (Jugoszláv)

kesedtek, a legjobb értelemben igyekeztek a zsűrit »befolyásolni«. Örömmel számolhatok be róla: a magyar műsor kimagasló sikert aratott (s milyet arathatott volna, ha Bonn a »Variációk« és a »Szentkút« vetítését meg nem akadályozza?). A közönség — és az újságírók is — már a fesztivál során az esélyesek között emlegették Macskássy Gyula—Várnai György nemzetközileg ismert kiváló rajzfilmjét, a »Párbaj«-t, amely első díjat nyert, Szabó István »Koncert«-jét és Korompai Márton »Vigyázat, Mázolva!« című szatiráját is.

Néhány általános következtetésre a versenyben és versenyen kívül látott száznál több film dögében érdemes lesz legközelebb visszatérni. Itt röviden inkább csak a másik, sokkal örvedetesebb tapasztalatról. Szembeötlő a szocialista országok kisfilmművészetének színvonalbeli fejlődése. (Bár csak már a játékfilmnél is nyugodt lelkiismerettel elmondhatnánk ugyanezt.) Lengyelország már-már hagyományos hegemóniája nemhogy meg nem tört az idén, hanem további határozott előrelendülés, sokféle stílusújítás tapasztalható a rövidfilmek minden válfajában. Tizenegy filmet tömörítő nemzeti programjuk a fesztivál

kimagasló élménye volt, s a filmművészetnek is, bátran mondhatni, jelentős eseménye. Ugyancsak igen szép volt a jugoszláv program. Ezúttal ők örvendeztették meg a fesztivált — véleményem szerint — a legszébb filmmel, Dusan Vukotic nagydíjat nyert: »A játék« című művével, amelyhez egy és másban hasonló legutóbb nyolc évvel ezelőtt a francia Lamorisse hozott létre (»A vörös léggömb«). Vukotic filmje azonban stílusában, műfajában valami merőben más, élő gyermekalakoknak és rajzoknak elragadó gondolatgazdag ötvözete. A cseh-szlovákok több filmje is méltán aratott nagy sikert (a többi között Jiri Trnka »Szenvedély«, Bretislav Pojar »Szatira«, »Bevezető szavak«). Elfogultság nélkül mondhatjuk: fiatal rendezőink előretörésével a mi rövidfilmgyártásunk is kezdi megközelíteni a legjobb világszínvonalat. Jelentős a szovjet előretörés is — a szovjet művészek egészen új stílusú filmekkel lepték meg a fesztivál közönségét.

A nyugati filmek közül a franciák egyetlen finomhumorú, hagyományosan szellemes művét »A távcsöves hölgy«-et (Serge Korben alkotását) tartom figyelemre méltó-

Zibojin Pavlovic: »Elővíz« (Jugoszláv)

nak, továbbá »A magányos fiú« című kanadai filmet (Wolf Koenig és Roman Kroitor műve). A zsürielnök, a holland Bert Haanstra és a dán Jörgen Roos rendkívül érdekes alkotásai is feltétlenül a világ jelenlegi legjobb rövidfilmjei közé tartoznak — közülük az előbbiét, természetesen versenyen kívül vetítették.

A látott német (NSZK és NDK),

valamint ezúttal első ízben látott osztrák filmekről boldogan mondanánk enyhébb ítéletet, mint azt, hogy nagyon rosszak — de sajnos, a filmek nem adnak erre módot. Örvedetes jelenség, hogy néhány ázsiai és afrikai ország is kezd fejlődni a rövidfilm-művészetben.

RAJK ANDRÁS

A NEMZETKÖZI ZSÜRI DÖNTÉSE ALAPJÁN A FESZTIVÁL VÉGEREDMÉNYE A KÖVETKEZŐ:

Nagydíj: A játék (Dusan Vukotic, Jugoszlávia).

Nemzeti műsorok díja: Lengyelország.

Rajzfilmek díjai: Párba (Macsikássy Gyula, Várnai György, Magyarország), — Szenvedély (Jiri Trnka, Csehszlovákia), — Labirintus (Jan Lenica, Lengyelország).

Dokumentumfilmek: Emberek között (Wladyslaw Slesicki, Lengyelország), — A magányos fiú (Wolf Koenig és Roman Kroitor, Kanada), — Twist-parádé (Jean Herman, Franciaország).

Kis játékfilmek: Igazság (Ante Babaja, Jugoszlávia), — A távcsöves hölgy (Franciaország).

(Serge Korber, Franciaország).

Oklevelet kapott: Koncert (Szabó István, Magyarország), — A negyven nagypapa (Vaclav Bedrich, Csehszlovákia), — Egy büntény története (Fedor Hítruk, Szovjetunió), — A pénzek (Pino Zac, Olaszország), — A farkas (Obrad Glušević, Jugoszlávia).

A fesztivált rendező népfőiskolák zsürije a következő filmeket díjazta: A játék (Jugoszlávia), Egy bizonytalan korszak krónikája (Franciaország), A magányos fiú (Kanada). Oklevelet adott: a Koncert (Magyarország), Vigyázat, mázolja! (Magyarország), Bevezető szavak (Csehszlovákia), Párba (Magyarország), Szenvedély (Csehszlovákia) című filmek alkotóinak.

A filmkritikusok nemzetközi díját (FIPRESCI): Bevezető szavak (Bretislav Pojar, Csehszlovákia) nyerte.